

Спэкулянты.

Спачатку гандаль, які цягнуўся 4 месяцы. Ужас аб'яднаўся з Нанкіным, контр-рэвалюцыйная кітайская буржуазія згуртавала свае шэрагі для сумеснай барацьбы супроць кампартыі і ўсяго рабочага і сялянскага руху.

Як звычайна, здраднікі нацыянальнай рэвалюцыі ўзмацнілі спэкуляцыю на імені Сун-Ят-Сэна і на яго папулярнасці сярод шырокіх пластоў кітайскага насельніцтва.

Праўда, яны прымушаны прызнаць, што, парваўшы з камуністамі і павярнуўшы супроць іх штыкі, яны парвалі з адным з заветаў Сун-Ят-Сэна, які настойваў на саюзе з кампартыяй. Але яны стараюцца паказаць гэта, як частковае, якая не перашкодыць ім чвэрда ісці за асноўнымі лініямі настаяніна.

Нікітэны, дзяшвы выкруці!

Парваць з камуністамі—гэта значыць парваць з рабоча-сялянскімі масамі Кітаю. І ня дзіўна, што як у Шанхаі і ў Нанкіне, так і ў Ухане разрыў сапраўды жорсткімі расправамі над працоўным насельніцтвам.

Але шматлікія масы кітайскіх рабочых і сялян прадстаўляюць сабою адзіную сілу, здольную заяваць незалежнасць Кітаю. Бо кітайская буржуазія сваімі ўласнымі сіламі ніколі ня зможа арганізаваць адпор браніраванаму наваму чужаземным імперыялістам.

Гэта разумеў Сун-Ят-Сэн. Разу-

меюць і самі ўхаюма-нанкінскія політыкі, якія спрабуюць яго іменем прыкрыць сваю ганебную здраду.

У сваёй дэкларацыі, поўнай пагромных выпадкаў супроць кампартыі, яны ніводным словам не ўпамінаюць аб барацьбе супроць імперыялістаў. Яны ўжо дайшлі да такой ступені падзення, што нават на словах не рашаюцца дабівацца таго, што складае выхадны пункт асноўную мэту нацыянальнай рэвалюцыі.

І ўсё-ж гэтыя людзі рашаюцца выдаць сябе за барацьбоў гэтай рэвалюцыі. Каго яны думаюць абдурыць?

Нават ангельскі друк адкрыта прызнае, што ад новага ўраду ў Нанкіне можна чакаць поўнага спынення барацьбы супроць чужаземцаў. «Барацьбоў нацыянальнай рэвалюцыі» вітае воплескамі той асяродак, супроць якога гэтая рэвалюцыя і кіравана.

Нацыянальная рэвалюцыя прадэмавіра, але паміма іх і супроць іх. Паход арміі Іо-Ціна на Кантон, дзе зараз пануюць іх аднадушчы, прадэмавіра шырыцца і развівацца сялянскі рух, масавыя забастоўкі на японскіх і ангельскіх прадпрыемствах у Шанхаі і Ухане, — усё гэта сведчыць аб тым, што абс Кітаю будзе вырашаць ня нучка інтрыганаў і політычных спэкулянтаў, якія зараз «аб'ядналіся» ў Нанкіне.

Гаспадарка Беларусі расьце.

Генэральная ідэя, якая праходзіць у кантрольных лічах народнае гаспадаркі БССР, гэта развіццё вытворчых сіл гораду і вёскі і ажыццяўленне абслугоўвання індустрыялізацыі. Гэта тут абавязкі, што мы разумеем пад «індустрыялізацыяй». Шмат тавароў лічыць, што індустрыялізацыя азначае толькі вытворчасць сродкаў вытворчасці. Такая думка напярэць. Вытворчасць сродкаў вытворчасці ёсць асноўнай часткай у вытворчым «індустрыялізацыі», але ня ўсё. Індустрыялізацыя азначае павышэнне ролі прамысловасці ў краіне. Прычым ролі прамысловасці павінна пераважаць ролі сельскай гаспадаркі. Але кожны павінен ведаць, што развіццё прамысловасці мае сваёй асноўнай мэтай павышэнне адвальнае насельніцтва. Дзеся гэтага неабходна сельска-гаспадарчая сырыніна. З гэтага прычыны будзе правільна, калі пад азначэннем «індустрыялізацыі» разумеем таксама і развіццё сельскай гаспадаркі.

Савецкая Беларусь—краіна сельска-гаспадарчая. У 1926-27 годзе ўся агульная прадукцыя падзялялася такім чынам: 18 процантаў—прамысловасці і 82 процантаў—сельска-гаспадарчай прадукцыі. Гэта азначае, што і гэтыя 18 процантаў прамысловай прадукцыі Савецкай Беларусі дасягнула дзякуючы політыцы камуністычнай партыі, якая ў апошнія гады трымае курс на ўзмацненне прамысловасці.

У адносінах сельскай гаспадаркі кантрольныя лічы вызначаюць ўзмацненне іх індустрыялізацыі і далейшае павышэнне паслугных плошчаў. Адначасова ўзмацняецца курс на павышэнне гадоўнага жыцця.

Прадс, які адбываецца ў сельскай гаспадарцы да гэтага часу, да наступнага года:

Агульны размер пасяўной плошчы ў сакавіку 26-27 годзе павялічыўся на 2,3 проц, прычым асноўныя культурныя астаткі стабільныя (павышэнне толькі на 0,6 проц, бульбяныя калі павялічыўся на 4,8 проц. Што датычыцца пасяўных плошчаў пад ільвом, дык яны павялічыліся на 11,6 проц.

Трэба адзначыць, што павышэнне ў 26-27 г. пасяўных плошчаў пад ільвом адбывалася пасля спаду ў мінулыя гады. Пасеў тэхнічных культур павялічыўся і дзякуючы паставоў Савету Прычым і абароны аб павышэнні парых-тальных пры на тэхнічных культур, у прыватнасці на лен.

З агразных культур павялічыўся рост пасеву ахменю (на 11,5 проц.) і селяных траў на 10 проц.

Гадоўна жыццё павялічылася на 4,8 проц, прычым вызначаецца рост рабочай жыцця і далейшае развіццё гадоўна сямейна.

Усё гэта пацвярджае, што і ў ад-

носінах развіцця сельскай гаспадаркі адбываецца працэс рэканструкцыі.

У мэтах далейшага развіцця сельскай гаспадаркі трэба ўзмацніць яе рэарганізацыю. Кантрольны лічы на 1927-28 г. вызначаюць наступныя мерапрыемствы: павышэнне работ на вясняна-парадкаванні і мэлорачыі, з аднаго боку, і ўзмацненне машынізацыі і хімічнага ўгнаення, з другога боку.

Змяняюцца выніцы вызначэння павышэння ў будучым гаспадарчым годзе на 50 процантаў. Замест 440 тысяч гектараў зямлі, якіх ўпарадкавалі ў гэтым годзе, вызначана 660 тысяч гектараў у 27-28 годзе. Працу на мэлорачыі думаюць арганізаваць такім чынам, каб эфектыўнасць яе была ўзровеньна. На вясняна-парадкаванні і мэлорачыі вызначана ўдзяліць каля 3 мільянаў 500 тысяч рублёў.

Кантрольныя лічы вызначаюць павышэнне крэдытавання на хімічнае ўгнаенне, чым можна будзе палепшыць апрацоўку пасеву і павышэнне ўрадкаўнасці.

Машынізацыя сельскае гаспадаркі Беларусі адбываецца ня так хутка, як мы хацелі-б. Гэта вразумела. Сельская гаспадарка на Беларусі яшчэ да гэтага часу ў большасці аўтаномны характар (трохполье). Трактары ёсць толькі ў адначасова з павышэннем колькасці трактараў вызначаецца, што збаві набыла каля 40000 паўгоў і розных іншых машын.

Таварнасць у беларускай сельскай гаспадарцы да гэтага часу вельмі нізкая і дасягае толькі каля 16 процантаў. Кантрольныя лічы вызначаюць шэраг мерапрыемстваў, якія павінны павялічыць таварнасць сельскай гаспадаркі і гэтым самым зрабіць больш рентабельным выдзянене сельскай гаспадаркі.

У адносінах хлеба БССР вызначаецца спажываецца краінай. Прычым вынікам таго, што сельская гаспадарка аўтаномна, многія селяне прымушаны самі ўраджаць хлеб. Добры ў гэтым годзе ўраджай дае магчымасць павялічыць запасы ў 27-28 годзе хлеб і павялічыць унутры БССР запатрабаванне да 3-4 мільянаў пудоў.

Вразумела, што ва ўсёй сельска-гаспадарчай політыцы курс партыі накіраваны, побач з павышэннем вытворчых сіл у вёсцы, і на матэрыяльнае павышэнне быдніцкіх умоў у вёсцы. Дзеся гэтага будзе ўмоўлена ўвага на развіццё машынных таварыстваў, прадстаўленне розных ільгот, напраўленне крэдыту ў біднацыя гаспадаркі, а таксама на ўдзяненне ў прамысловасці. Аб гэтым падрабязней у будучым артыкуле.

М. Баран.

Скарыстайце ўсе магчымасці!

Такую паставу выносіць мітынг чытачоў.

Шэраг устаноў даў мясцом паказаныні аб суботніку.

Трэба дабіцца, каб гэтыя паказаныні былі цалком выкананы.

Мае тры прапановы.

Прамова т. Маркевіча.
(Секрэтар Крычаўскага рай-
кому ЛКСМБ).

Ужо ўвесьмі шмат прапаноў, кожны прамоўца даваў ўсё новае і новае...

Борачыся я скажу аб некалькіх важ-
ных мерапрыемствах, якія трэба адзначыць
да Кастрычніка ў вёсцы. Гэта—павышэнне
і арганізацыю новых сельска-гаспадар-
чых гурткі, уцягнуць у іх усіх комсамоль-
цаў—самастойных гаспадароў.

Другая прапанова таксама будзе аб
гуртках, але іншых вайсковых і сані-
тарных. Амаж у кожнай вёсцы зноў-
дзецца дамабілізаваны чырвонаармейскі, яко-
га можна выкарыстаць, як кіраўніна гэ-
тымі гурткамі.

Трэцяе, аб апалу. Трэба, каб у субот-
нік халонцы загатвалі апалу для школ.

Рыхтуемца.

Рэчыца. (Наш кор.). Атрымаўшы
нумары «Комсомольскай Праўды» і
«Чырвонай Зямлі» аб мітынгу па
правядзенню суботніку, наша ф-на
«Днепр» узялася за абгаварванне.
Ячэйка прывядзе шэраг гутарак
сярод дарослых і моладзі на тэму
«Наш падарунак Кастрычніку». Мы
прывабім усю моладзь і партый-
цаў да суботніку.

Апрача гэтага, усе ячэйкі Рэчыцы
пачалі рыхтавацца да суботніку.
Штэйнах.

Усім акруговым Інспэкцыям камунальнай гаспадаркі.

У з'вязку з правядзеннем ЦК ЛКСМБ комсамольскім суботнікам, які азна-
чыць гаспадарчым падарункам да дзесятай гадавіны Кастрычніскай рэвалюцыі,
Вам неабходна будзе аказаць Акруговым Камітэтам ЛКСМБ ўсплёнку данамогу па
практычнаму ажыццяўленню гэтага суботніку такім чынам:
а) арганізацыі патрэбных грамадскіх прац; б) вылучэннем на гэтую патрэбу не-
абходных сродкаў; в) уцягненнем большай колькасці моладзі ў гэтую працу.
Просіба наўперад паведаміць Камунальную Інспэкцыю НКУС мяркуючы лік
моладзі, якая будзе ўцягнута ў гэтую працу.
Намеснік Старшага Інспэктара Камунальнай Гаспадаркі НКУС БССР
НОВІНА.
Секрэтар НКУС БЕРАЗІНСКІ.

Даем працу па камгасу—1000 ч.

Прамова т. Рубінштэйна.
(Інспэктар камунальнай гаспадаркі пры НКУС).

Організацыя суботніку для нас—
поява рэч, кожны год мы становімся на
чае гэтых, напрыклад: у Дзень Леау
і інш.

Інспэктар Камгасу прапаноўвае вам на-
ступныя работы: па дрэванасаджэнні,
акоцы, падсадцы і г. д.

Магчыма таксама і разбіўка ў нека-
торых гарадох новых паркаў, ачыстка
пляцовак ад фабрык і змяна дрэваў на
вуліцах.

Гэта ў горадзе.

Магу паведаміць, што грамадскія ра-
боты дадуць вялікую карысць, яны

аплачваюцца прыблізна 2 р. у дзень. На
ўсёй Беларусі мы задзелі звыш 1000 чал.

Зараз Інспэктарат разаслаў
падробныя цыркуляры па
акругам, якія вызначаюць коль-
касць патрэбных рабочых.

Ну, аб работах на вёсцы, гаварыць па-
варту, папярэдняй прамоўцы добра высь-
ветлілі гэта становіцца: пачынае цяжка
прахадзіць мільсоў на шляхок, рамонт
пажарных дэпо, пажарных абстаў і г. д.
Работы будуць моц падвышчына вядзінае
значэнне, бо дадуць новы штуршок ся-
лянства, які да пачынкі шмат у адносна
ўсім вёска.

Уцягнем школьнікаў, дадзім ім карысную працу.

Прамова тав. Юшкевіча.
(Інспэктар народнай асветы, Менскай акругі).

Таварышы!
Ніхто з выступаючых на мітынгу «Чыр-
вонай Зямлі» не закруаў пытаньня, што
будуць рабіць нашыя школьнікі ў часе су-
ботніку.

Мы ведаем нашу дзякуючы, яны чува і
чыра аднадушчы на кожнае мерапрыем-
стве Савецкай ўлады, партыі або комсамолу.
Яны пільна соцяць за мыццём. Можна,
хача-б павялічыла, даручэнне ўскладзена
на іх, яно мае сапраўды, сур'ёзны сэнс.
Выконваецца з радасным удзяненнем і на ро-
дасць дзімадына.

І ўвядзі іх зараз, таварышы, нічога ня
робячы, калі навокалі будуць працаваць
удзельнікі суботніку...

Наша задача—ўцягнуць у суботнік
школьнікаў.

Мы прапрацоўваем план іх удзелу. А па-
куль што я навідаў некалькі прапаноў.

Школьнікі арганізуюць санітарнае
абслугоўванне вёсак школ.
Аб значэнні гэтага абслугоўвання, нават
ня прыходзіцца гаварыць, уявім толькі лю-
бую нашу школу, якую калі-небудзь бачылі...

Школьнікі ў час суботніку сабіраюць
орудзія срод сямлі на рамонт і аббудову но-
вых школ.

Адзін з плякатаў, выданы да дзесяцігоддзя Кастрычніку.

Прамова т. Валодзькі.

(Намеснік Наркома Земляробства)
Калі мы хочам атрымаць сапраў-
ды рэальную суму, то ні ў якім
разе не павінны праводзіць суботнік
у адзін дзень ці ў канцы кастрыч-
ніка.

Таварышы! Я гавару аб мэлора-
цыйных работах. На гэтых работах
можна працаваць ян, гадоўным чы-
нам, сялянская моладзь, так і га-
раднае.

МЭЛІОРАЦЫЙНЫЯ РАБОТЫ ДА-
ДУЦЬ НАДЗВЫЧАЙНА РЭАЛЬНЫ ВЫ-
НІК. ЗА КУБАСАЖАНЬ ВЫКІНУТАЙ
НА БАЛОЦЕ ЗЯМЛІ МЫ ПЛОЦІМ 5
РУБЛЁў: ЗВЫЧАЙНА, КУБАСАЖАНЬ
ЗЯМЛІ ВЫКІДАЕЦЦА ЗА ДЗЕНЬ.

Уявіце сабе, якую суму можна
атрымаць суботнік, калі ва ўсіх ак-
ругах рэспублікі, на ўсіх мэлора-
цыйных работах нам удацца зра-
біць суботнік.

Я стаўлю толькі адну умову:
хутчэй узяцца за падрыхтоўку і
хутчэй за самы суботнік, бо
сэзон мэлорацыйных работ,
які саўхознікі, ЗАРАЗ КАНЧАЕЦЦА.
Трэба скарыстаць некалькі цёплых
дзён, пакуль стаіць добрае над-
вор'е.

На мітынгу некаторыя таварышы
гаварылі, што на лясных распрацоў-
ках таксама зможна папрацаваць мо-
ладзю...

Я павінен папярэдыць, што шля-
хам суботніку папрацаваць у ніякім
выпадку нельга. На лясных распра-
цоўках павінна ўпарта праца раз-
лічана НА НЕКАЛЬКІ ДЗЕН.

Працалектывы да суботніку.

Нарнапрацы БССР даў загад акруговым аддэлам і кіраўніцтвам
працалектываў аб неабходнасці самага актыўнага ўдзелу ў правя-
дзенні ўсебеларускага комсамольскага суботніку.

У працалектывах суботнік павінен быць праведзены паміж 16-23
кастрычніка. Вылучаецца спецыяльны дзень для суботніку.

У частцы працалектываў на гэты час дапушчаецца звышурочная
праца моладзі з такім разлікам, каб некалькі дзён звышурочнай працы
раўняліся аднаму рабочаму дню.

Усім Акрстатбюро.

У сярэдзіне кастрычніка бліжэйша года арганізаванай моладзі праводзіць мясцовы
суботнік, які з'яўляецца гаспадарчым падарункам да 10-годдзя Кастрычніскай
рэвалюцыі. Цісу са свайго боку лічыць неабходным, каб «мясцовыя Статбюро» аналізі
непаўназначна садзейнічаць пачынаючы і выкарыстаць суботнік для работы.

Да агляду абуткавай фабрыкі.

Становішча вучнёўства ў Бабруйске і ў дрэвапрацоўніках.

ФАБРЫКА, ЯК ЯНА ЁСЬЦЬ.

Рэдакцыя газеты «Чырвоная зьмега» на ўдаму прыкладу іншых газет зараа пачынае праводзіць агляд менскай абуткавай фабрыкі.

Замест агульных артыкулаў аб азначэнні рэальнага вытворчасці, павялічэнні вытворчасці працы, павялічэнні якасці прадукцыі, мы на працягу гэтага агляду канкрэтна вывучым гэтыя пытанні на прыкладзе прадпрыемства і шырока абмяркуем, сумесна з рабочымі, яе звышчыны недахопы.

Вопыт іншых газет даў надзвычайна добрыя вынікі. Большасць рабочых прымае актыўны ўдзел у аглядзе. Большасць унесены прапавы ажыццяўляюцца.

У бліжэйшым дні прадстаўнікі рэдакцыі, сумесна з фабрычнай вядомай галовай, пачынаюць агляд Менскай абуткавай фабрыкі. Агляд працягнецца каля трох тыдняў.

Задачы агляду — вывучэнне, газушым чынам становішча моладзі ў вытворчасці і быта моладзі (як яна расходуюць свой працоўны ўдзел у аглядзе. Большасць унесены прапавы ажыццяўляюцца).

Абы з рук збыць.

— Таа, дырэктар! Зрабце боскую міласцію, забярыце вы ад мяне гэтыя гультал-вучны. Прыходзіце з-за яго адрывацца на поўгадзіны кожны дзень і без усялякай кампенсацыі. Не жадаю яго вучыць і баста!

Такія размовы ад некаторых майстраў прыходзілі часта выслухоўваць дырэктару Бабруйскага чыгунна-мэталявага заводу.

Наагавіваючы вольным чынам дырэктару, майстар потым ідзе да вучня і «апрацоўвае» яго ў сваю чаргу.

— Вось што, братка, аднавіш ты ад мяне і каліс сабе на дабру па адароўі. Я табе павіт гэтую дынаміку, калі ты добраахвотна аднавіш ад навучанні.

У чым справа? Чаму майстры адна-

Адначасова праз смотр будучы прадзіць і іншыя пытанні жыцця фабрыкі.

Агляд будзе адбывацца наступным парадкам. Ва ўсе часы агляду пра стаўнікі рэдакцыі дзяжураць на фабрыцы з 12 гадзін раніцы да 7 гадзін дня.

Усе прапановы ў вуснай і пісьмовай форме прымаюцца ў кожны час прадстаўнікі рэдакцыі.

Удзельнічаць у аглядзе павінны я толькі моладзь, але і ўсе рабочыя і работніцы. Толькі тады агляд дасць на-трэбныя вынікі.

Усе думкі і прапановы рабочых будучы асвятляцца ў газеце і падлягаць шырокаму абмяркуванню.

Усе наглядныя з іх будзе ажыццяўляцца.

Агляд павінен прыцягнуць усіх рабочых да абгаварвання дасягненняў і ведахоў фабрыкі, павінен садзейнічаць хутчэйшаму знішчэнню усіх хваробных звышчын.

Шырокае асвятленне жыцця фабрыкі павінна і абуткавай вытворчасці масы чытачоў «Чырвонай зьме-ны», дасць магчымасць і другім ска-рстаць вопыт абуткавай фабрыкі.

Рыхтуем.

(На абуткавай фабрыцы)

На сходзе ячэйні АКСМБ была зроблена інфармацыя аб аглядзе фабрыкі. У надзвычайна пытанне разглядаў рэдакцыя на-сёненнай газеты. Выразны прысвоены а-ляду спецыяльным нумар газет, а ў вы-хадным нумары змяшчаў артыкул аб а-лядзе і адоўж дырэктар і бюро ячэйні АКСМБ.

У пачатку 19 верасня агульным схода рабочым быў інфармаваны аб аглядзе.

Падрабязнай распаўсюднай календарнага плану заняўся профантў і брэнні, які ад-быўся ў аўторак. Амаль усе прысутныя вы-казалі свае думкі, як лепей правесці тую наглядную працу, за якую ўзялася газета.

Былі ўнесены прапановы на аглядныя толькі на становішчы моладзі, але і на да-сёненнях і недахопах фабрыкі моладу, асвятляць пытанні і аб грамадскай працы моладзі і шмат іншых.

Моладу актыўна вольны адоўжвае агляд але непакоіцца ят бы што не перашкодзіла яго добра правесці.

Як вавёркі ў коле. Аб „бранявіках“.

Ішчы ў шмат якіх масах існуюць напярэмыя і пскодныя погляды на брэн-вучнёўства.

Вось у нас, на дрэвапрацоўным заводзе майстры, пакладаючыся на вуч-ню, часта пакідаюць на іх работу, а самі самавольна адлучаюцца. Калі-ж вы-ліцца якая-небудзь непраўдлівасць у выпрацоўным матэрыяле, дык кажучы, што вучня не дакладна: нідбайна ад-насіцца да сваіх абавязкаў.

Акрамя таго, адсутнічае навукальная праграма, экспертная камісія абіраецца не часцей і разу ў 6-8 месяцаў.

А што даўко? — яму і гора мала, што вучня працягваюць у неварнальных аб-стаўках.

Такія адносіны дрэнна ўплываюць на бранявікоў: яны пачынаюць нідбайна ад-насіцца да інструкцыі, матэрыялу ды інш.

Адначасна яшчэ, што экспертная ка-місія працуе не рэгулярна, вучня іл прымаюць нідбайна ўдзелу ў вытворчых надрах, апошні ў сваю чаргу ніколі ня паікавацца, у якім становішчы знахо-дзіцца вучня і ці прадукцыйна яны пра-цуюць.

Я. Залуці.

Кавалак жывой працы.

Праводзім агляд пюнерскіх дасягненняў.

„Вось дык пюнерчыні“.

(Менск, Ляхуна, пюнератрад № 21)

Дзякуючы запікаўленасці ячэйкі, наш атрад зног добра наладзіў сваю працу. Комсамольцы на толькі заслухоў-валі справядачы, але і дапамагалі нам у штодзённым жыцці: наведвалі ўборы, правадзілі гутаркі, сумесна асчары і г. д.

Разам з бацькамі.

Да ўсёй працы атраду мы заўсёды прыцягваем сваіх бацькоў. Мы скікалі сходы бацькоў на пытанне ўдзелу іх у працы атраду, там яны далі нам шмат практычных паказанняў у працы: па іх прапановах мы ўзялі вучотныя кніж-кі, у якіх адначасна пасляховасць, на-ведванне пюнерскіх школ, трымаўне ро-ма. Бацькі прынялі актыўны ўдзел пры шыцці пюнерскіх гарнітураў: была ства-рана спецыяльная камісія, якая купіла матэрыял, адмінала мерку і г. д. Сродкі для бліжэйшых дзяцей былі сабраны праз надрісныя ліст, які мы пусьцілі і на ячэй-цы і мясцовому. Бацькі наведвалі і збор савету атраду на чарзе. На прапановы бацькоў, быў створаны гурток ручноі працы. У гуртку займаліся і дзяўчаты і хлопцы, яны вышывалі, шылі, латалі старую бялізну, дапамагалі ў гэтым сва-ім маткам. Кіравала заняткамі дзяўчынка з профшколы краўцоў. Хоць гурток пра-даваў і ян доўга (дзямоніцца гэта на-праўдлівая праграма і старэйшых, і ма-лодшых дзяўчынак рабілі аднолькавую працу), але ў гэтым годзе мы яго зноў арганізуюем.

У былой кірсе — застукалі ма-латні.

Цікавіла пюнераў тэхнічная праца. Атрад па пядзюшкі стаў займацца ў ста-ларай майстэрні, якая знаходзілася пры тэхнікуме. Захапіліся пюнеры будоўляй, але адміністрацыя чамусьці забараніла работаць. Ніжэй ўзвары і прасьбы ні да чаго не прывялі. Але мы і гэтую цяж-касць перамаглі. Пайшлі ў райбюро ЮН, там падпісалі буз. І, парэшце, у памян-кавы былой кіркі была створана ста-ларная майстэрня Ляхунскага раёну. Ця-пер яны пюнеры ведаюць, як абыха-дзіцца з інструментамі, з паршатам.

Не хопіла ў нас інструментаў. А гро-шай — няма. Надумалі: абаслоўем, як аб-стаіць справа з інструментамі ў пюнераў дома. Часта бывае так: ляжачы ў пюнера дае-небудзь у кутку ці малаток, ці абцугі, ці рубанак. А тут за кожную дробязь —

Як пюнеры уаўляюць Чэмпіёна.

грошы іладзі. І вось спецыяльная камісія адабіла такім чынам шмат інструментаў.

Пюнерскія кветкі.

Увесну абсталявалі вялікі кавалак са-довай зямлі пры тэхнікуме. Зямля была размеркавана паміж вольнымі. Кожны зьявно прыбрала свае грады рознымі кветкамі, выкалала на іх лэўнгі і кветкі і дробнай цэлы, абкалала дэбранам. Тут былі і круганы, і чатырохкутныя і ў выглядзе ворак, ромбаў, рознасабурных грады. Саду было не пазнаць.

Чаму ў нас няма пераростнаў.

Гутаркі, якія мы праводзілі ў воль-ных, не марылі пюнераў. Мы правадзілі гу-тарку аб жыцці ў старой арміі, аб гра-мадзянскай вайне, аб штодзённым жыцці пюнера (апошняя была праведзена шляма апалядзеньня). Праз гурток на падрых-тоўцы ў комсамол мы правадзілі шмат якіх пюнераў і, дзякуючы гэтай, у нас у атра-дзе няма пераростнаў — яны свецчэска былі перададзены ў комсамол.

У назарму — іголкай і ніткай.

Зьявіліся «Чырвонаярмеец» усе сваё штодзённую працу праводзіць у часвай сувязі з савецкай шырогаармійскай ротаў. Тут у іх і заняткі зьявілі, і гутаркі, і сьпелы, і гульні — разам. Пра-водзіліся заняткі нават так, што адкалі і энхалілі саміх чырвонаярмейцаў. Пю-неры вывучалі вінтоўку. Вучыліся стра-ляць (у гадзінку Чырвонай арміі ўнесь атрад навукаўся страляць), разабраць і складоваць вінтоўку.

Г. С.

Што робіцца на сьвеце?

Агляд апошніх міжнародных падзей.

Супярэчнасці паміж кітайскімі адраднікамі. Паўстанні рух пашы-раецца. Аграрнае пытанне і пытанне становішча рабочай класы Кітаю аўсім ня вырашана. Ілчуваныя тэор над кітайскімі працоўнымі маса-мі. Нармальныя адносіны нарысны як для Францыі, гэтак і для СССР.

Развал у лагэры кітайскіх адраднікаў.

Развіццё падзей у Кітаі ідзе па двух напрамках.

Расце развал у лагэры адраднікаў рэвалюцыі, у лагэры ўханска-нанкінскага ўраду. У той-жа час пашыраецца новы ўдзельны рэвалюцыйны хвалі, якая ідзе з кітайскага Поўдню.

Аб'яднаныя ўханскага і нанкінскага ўрады не дае моды адраднікам рэво-люцыі.

Ужо ў сучасны момант, калі прайшло ліцца ўсяго некалькі дзён пасля іх офі-цыйнага аб'яднання, паміж ўханскімі і нанкінскімі палітычнымі дзеячамі, а аднаго боку, ўханскімі і нанкінскімі генераламі, а другога — наваці існаваць некаторыя су-пярэчнасці.

Палітычныя дзеячы, якія адбываюць, галоўным чынам, інтарэсы буржуаіі, жа-даюць узяць цалкам кіраванне аб'ядна-нымі ўрадамі і паставіць у залежнасць ад гэтага кіраўніцтва і дзейнасць гене-ралаў.

Генералы-ж, якія стаяць бліжэй да землеўласніцтва, маюць сваёй мэтай узяць урад пад сваю «каманду».

Як бачыць, супярэчнасць, з аб'яд-наннем уханаўцаў у нанкінцылі па толькі ня зруйнавалася, але яшчэ больш паглы-бляецца.

Акрамя таго, ідзе ўнутраная барацьба і паміж асобнымі генераламі.

Адны б'юцца на ўладах Шанхаю, ся прыбытак шанхайскага порту, які зьяўляецца самым буйным у Кітаі.

Другіх патэска ўважваюцца ў Чжан-Цю-Ліна, — гэтым пазіцыямі мільярд-стым, абцяжачы яму дапамогу ў барацьбе супроць Нанкіна і Ухана.

Трэці жадаюць быць самастойнымі ў

тых раёнах Кітаю, дзе знаходзіцца іх армія.

Моцны ўдзельны паўстанцага ру-ху ў Кітаі.

Развал у лагэры адраднікаў рэвалюцыі робіць палітычнае ў развіцці сапраў-ных рэвалюцыйных сіл.

Паўстанцкі рух аханіў ня толькі паў-дзельна, але і значную частку сараднята Кітаю.

У правінцы Хэнань (сярэдня Кітаі) сялянскія партызанскія атрады перарэзалі чыгунку, якая ідзе з Ханькоу па Цекі. На адной станцыі партызаны раз-бразілі чыгуначных вартаўнікоў, узарвалі мост і перарвалі тэлефонную лінію.

Партызанскія атрады ўзброены вуля-мётамі. На сваім шляху яны захапляюць гарматы, вядуць барацьбу з ўханскімі і нанкінскімі войскамі.

Адначасна існаваў рэвалюцыйная армія, якая вышав са складу ўханскай арміі, пры падтрыманні нанкінскіх атра-даў пасляхова ідзе да Кантону.

Горад Ханькоу з усіх бакоў абкру-жаны партызанскімі атрадамі.

У самым Ханькоу таксама не спа-собна.

Улада байца камуністычнага выбуху.

На гораду кожны дзень распаўсюд-ваюцца рэвалюцыйныя праглымацы.

У іх заклікаецца да ўсеагульнага паўстання супроць рэакцыйных генер-алаў.

Сярод рабочых расце забаставачны рух.

Чым усё гэта выклікаецца?

Асноўнай сілай у кітайскім паўстан-цкім руху зьяўляецца сялянства.

І гэта не дарма.

Зямельнае пытанне зьяўляецца са-мым буйным у Кітаі. Вялізарная частка кітайскага насельніцтва мае зусім нязнач-

ную колькасць зямлі. Таму як вельмі зямлеўласнікі, маючы па некалькі ты-сяч дзясцін.

І вось яны, уладаючы амаль на ўсёй аямелінай плошчы, надзвычайна эксплу-атуюць беднае сялянства.

Гэта і дзе, у сваю чаргу, моцны штуршок рэвалюцыйнаму паўстанцкаму руху.

Ніводзіна з ураду, які ў апошнія часы шмат развіўся ў правінцыях Кі-таю, ня адолеў вырашыць аграрнае пы-танне так, як вырашыць яго дамагаюцца сяляне.

Рабачае пытанне таксама не выра-шанацца ў духу патрабаванняў, якія вы-савяюць рэвалюцыйнай часткай кітай-скага пролетарыату.

Вось чым руі працягнуць да Кітаю

Уханскі ўрад, яшчэ будучы рэвалю-цыйным, ня глядзячы на шэраг ковар-ных пропозыцый кітайскай кампартыі па аграрным пытанні, не адважыўся гэтыя пропозыцыі ажыццявіць.

А ўрэшце, пасля разрыву з камуні-стымі, на прыкладу заўзятых кітайскіх мільярдэраў, узяўся за разгром узбро-еных атрадаў паўстанцага сялянскага руху.

Толькі адна камуністычная партыя Кітаю высунула правільную праграму вырашэння аграрнага пытання.

Таму пад яе ўплывам і кіраўніцтвам мы бачым гэты магучы і выдатны паўстанцкі рух, які распаўсюдз ама-лі ва ўсім Кітаі.

гэта кампанія была правакацыйнай, та-скароў хлуслівай.

Чаму савет міністраў выказаўся су-проць разрыву? Чаму большая частка французскай буржуазіі не жадае зараа разрыву з СССР? Іны-ж таксама ня любіць рабоча-сялянскай ўлады. Яе і ўся іншая буржуазія.

Справа ў тым, што добрыя адносіны паміж намі і Францыяй выгадны абодвум краінам.

Нам гэта выгадна таму, што гэты лішні раз падцвярджае нашу на-стойлівую палітыку міру з усімі дзяр-жавамі.

Мы да гэтага імкнемся таму, што га-та палітыка вядзе да ўмацавання экано-мічнай сувязі, выгаднай як нам, так і ўсім дзяржавамі, якія жывуць з намі ў агоде.

Па якіх жа прычынах Францыя са-цікаўлена ў мірных сушчыні з СССР? Яна запікаўлена ў гэтым таму, што добрыя адносіны з СССР паліпшаюць яе міжнароднае становішча.

Разрыв з намі прывёў бы да амаль поўнай залежнасці французскай палітыкі ад інтарэсаў Англіі.

А больш за ўсё справа ў тым, што Францыя эканамічна запікаўлена ў до-брых адносінах з Савецкім Саюзам.

Французская прамысловасць мае вя-раз вялікую патрэбу ў рынках абста-туй тавараў. З гэтай прычыны Фран-цыя запікаўлена ў нашых завадах. У гандлёвых з намі зносінах.

Гэтым і тлумачыцца тое, што прора-кацыйная кампанія па разрыву з СССР не апынулася зараа спачуванням сарад большай часткі французскай буржуазіі і ло ўраду.

Але трэба сказаць, што рашэнне французскага ўраду не пазыхала капен, — яе трэба было чакаць, — траўні СССР з боку больш рэакцыйных газет.

Нам вастаецца спадзявацца, што французскі ўрад утворчыць лепшыя аб-стаіны для ворнароў, якія даўно пачалі і якія даюць шэраг выгад як нам, так і Францыі.

А. А. А.

У ДНІ АСЕНЬНІЯ—РАДАСЬЦЬ ВЯСЕНЬНЯЯ

ПАДРЫХТУЕМ ДА ДЗЕСЯЦІГОДЗЬДЗЯ КАСТРЫЧНІКАВАЙ РЭВОЛЮЦЫІ ДОБРЫЯ ВЕЧАРЫ—СПЭНТАКЛІІ

МОЛАДЗЬ ГАЛАСУЕ ЗА ВЯЛІКУЮ ўРАЧЫСТАСЬЦЬ, ЗА ўЦЯГНЕНЬНЕ ў ПРОЛЕТАРСКАЕ СЬВЯТА УСЯЕ МАСЫ СЯЛЯНСТВА

Для дзяцей наладзім ранішнікі з пачастункамі і падаркамі

За вялікую урачыстасьць!

Набываюцца дзень 10-ай гадавіны Кастрычнікавай рэвалюцыі, дзень наш усе працоўныя нашага Саюзу сумеема з сваім правадыром—комунісцкай партыяй, падвядуць вынікі сваёй працы за 10 год, вынікі будаўніцтва сацыялізму ў нашай краіне.

Дзесяцігодзьдзе Кастрычнікавай рэвалюцыі—гэта дзень правяркі нашых дасягненьняў і недахопаў ва ўсіх галінах будаўніцтва пролетарскай дзяржавы.

У горадзе будзе праходзіць сьвята пад знакам уздыму вытворчасці ў вёсцы—пад знакам палляшэньня сельскай гаспадаркі, палляшэньня дабрабыту бядняцкай часткі сялянства.

Дні вялікага сьвята.

Як ужо раней паведавалі ў нашай газеце, асноўнымі характэрнымі асаблівасьцямі арганізацыі сьвяткаваньняў, якіх павінна дапамагчы іх, асабліва ўдзел у сьвяткаваньні самай шырокай масы і адбыцьце ў вёсцы, а таксама палляшэньне сельскай гаспадаркі, тварэньне ў вёсцы сацыялізму, тварэньне ў вёсцы сацыялізму павінна пераважваць гадзіну ў магутны дэманстрацыйны згуртаваньне сялянскіх мас вакол Савецкай улады, гатоўнасьць абараняць яе і ўсе заявы рэвалюцыі ад усялякіх наступленьняў з боку ворага—імпэрыялістычных дзяржаваў і рускай белгавардэўшчыны.

У дні 6 і 7 лістапада.

У гэтым годзе дзень урадава будзе прысьвечаны да сьвяткаваньня дзён Кастрычнікавай рэвалюцыі і ў вёсцы сьвяткаваньне амае ў адзін час. Пэўнаму можа раіць наладзіць выставку ў вёсцы 3-х Кастрычніка. Адчыненнем выстаўкі і павінна распачацца ўсё сьвяткаваньне.

6-га лістапада рапдае ў нядзелю. Гэты дзень можа быць ахарэраван шырокім усялякім, на якіх вылучаюцца значныя пэўнасьці і праводзіцца ўсе асноўныя ўрачыстасьці 10-цігоддзя. Увечары ставіцца спэцыяльна ці наладжвацца вечар усёнашні.

Ранішні ў панядзелак 7-га лістапада наладжвацца дэманстрацыя. Для гэтага трэба дэталізаваць, каб у дэманстрацыі прынялі ўдзел у арганізаваным парадку ўсе арганізацыі, якія маюцца ў вёсцы. Так, напрыклад, камсамольская арганізацыя, партыя, сельсавет са сваімі членамі сэкцыі, члены дабравольных таварыстваў і інш., аб'яднаўшыся ў адну агульную групу, сьцягаюць ядро дэманстрацыі к якой павінны прымыкаць усе жадаючыя.

Калі ў сельсавеце ёсць сельска-гаспадарчыя колектывы (арцелі, коопэратывы, пашкоўныя дабраўжывае іх у дэманстрацыі. Гэты ўдзел павінна быць найбольш паказальным. Пажалуй, каб камуністы вышлі на дэманстрацыю ў моцным складзе з сям'ямі і, жадаючы, то з такімі сельска-гаспадарчымі.

Разам з гэтым, нашы хаты чыталіні—які адзіны культурныя цэнтры ў вёсцы—са ўсімі сваімі гурткамі, павінны паказаць, як яны навучыліся задавальняць культурныя патрэбы насельніцтва.

Добра наладжаны хата-чыталіні ўвечар у дзень дзесяцігоддзя Кастрычніка даць магчымасьць судзіць, як яны спраўляюцца са сваімі задачкамі ў барацьбе за новы культурны быт.

Да Кастрычніку засталася яшчэ 6 тыдняў. Гэты час трэба поўнасьцю скарыстаць для падрыхтоўкі культурна-вядоўшчын часткі сьвята, каб гэтым самым гарантаваць вялікую, нябывалую урачыстасьць юбілея пролетарскай рэвалюцыі.

чымі машынамі, як трактары, сілавыя машыны і інш.

Наогул кажучы, дэманстрацыйны райдца наладжваць толькі ў тым выпадку, калі яна будзе добра падрыхтавана, можа стаць масавай, уцягнуць у сябе значную частку неарганізаванага насельніцтва.

Калі дэманстрацыя не наладжваецца, тады дзень 7 лістапада можна праводзіць дваяка. Ці да 12 гадзін арганізаваць дзіцячы ранішнік, а з 12 наладзіць урачыстае пасаджаньне ўсіх арганізаваных вёскаў у прысутнасьці насельніцтва.

На гэтым-жа пасаджаньні адчыняецца адчыненне і разьвіццё новых будынкаў ці ўстаноў, якое будзе падрыхтавана да Кастрычнікавых дзён. Напрыклад, закладка будаўніцтва школы, агра ці вэтпункту, хаты-чыталіні, адчыненне дзіцячага саду, ці наадварот, зачыненне царквы (падрыхтаваць пастаўнамі вёска), а таксама наладжваньне акцыяў, чырвоных вясельляў, ушанаваньне герояў рэвалюцыі, герояў працы і інш.

Увечары наладжваецца спэтакль, радые, кіно, ці вогнішчы, ілюмінацыі і прыцягальныя гульні, сямейныя вечары, вечары самадзейнасьці.

Як 7 лістапада, так і ў дзень даўнячага сьвяткаваньня (8 лістапада) пажадана арганізаваць для дзяцей пачастункі і падаркі, напрыклад, раздачы кніжак. Да гэтага справы трэба прыцягнуць коопэрацыю, шэфію арганізацыі, таварыства «Пры ільніні дзяцей» і інш.

А. Шыроў.

Комсамолка Дуня

Нашу Дуню ўсе кажуць,
Ручкай да яе махаюць.
3-х Дуня, Дуня, Дуня я,
Комсамолка мая.

Блі Дуняшанна зьбірае,
Ал газэты ім чытае.
3-х Дуня, Дуня, Дуня я,
Найпрыгожая мая.

— Дзесяць год Савецкай улады,
Ой, і якая мы ўсе рады.
3-х Дуня, Дуня, Дуня я,
Чырвоная мая.

Дзіўнымі халоднымі імнямі
На спэнтале Дуня б'юць.
3-х Дуня, Дуня, Дуня я,
Комсамолка мая.

Я ўсе руні мавольчыцы,
І артыстка і пьеса.
3-х Дуня, Дуня, Дуня я,
Найпрыгожая мая.

Спэнт Дуню наш кулан,
Гаварыць ён дзеўцы так:
Удзі багачэй, Дуня я,
Дуня—пагодна мая.

Нідай, Дуняша, вучобы,
Яна вясельце ўсё вяртобы.
3-х Дуня, Дуня, Дуня я,
Будзеш жонка ты мая.

На вышчы ў мяне, а рай—
Удзі што хочаш выбірай.
3-х Дуня, Дуня, Дуня я,
Удзі, што хочаш выбірай.

У палатках будзе жыць,
Дарагою яно піць.
3-х Дуня, Дуня, Дуня я,
Ну окаяны, што ты мая!

Разабраў тут Дуню сьмех,
Азвоні прыняла пры ўсёх:
3-х Дуня, Дуня, Дуня я,
Брат, ня будз я твая.

Кулану ня будзе толку,
Калі возьме комсамолку.
3-х Дуня, Дуня, Дуня я,
Не магу быць цямнай я.

У нашай вёсцы ты кулан,
Комсамолка табе ня ў сьмат.
3-х Дуня, Дуня, Дуня я,
Комсамолка табе ня ў сьмат.

Прашываю вёскаю готу,
Усю чырвоную асвету.
3-х Дуня, Дуня, Дуня я,
Куланам няма жыцьця.

Я табе не пападоў,
З комсамолкай запішусі.
3-х Дуня, Дуня, Дуня я,
За комсамолка выйдз я.

Гульні з адгадаваньнем задуманага.

Дагадлівы матэматык.

Адгадчык прапаноўвае кожнаму з тых, што знаходзіцца ў аўдыторыі, задумаць любы лік і не кажаць яго ні яму, ні суседу. Лік павінен быць ня больш тысячы. Прыбаўце да гэтага ліку тысячы, ашчэ прыбаўце сто, аднімеце 200, аднімеце задуманы лік, атрымаеце вынік падзяліце на тры, дабаўце 25. Зараз я магу адгадаць, які ў вас атрымаўся адказ—325.

Заўвага: гэта адва з самых прымітыўных арытмэтычных гуляньняў, аснована на адзінаццёвым задуманага ліку з выніку. Чым складаней будзе праводзіцца—дзей, тым менш гульцы могуць дагадацца аб сутнасьці фокусу.

Адгадаць задуманую рэч.

Усе гульцы сядзяць. Яны выбіраюць адгадавальніка, які павінен выбець з пачую. У яго адсутнічаюць задуманую рэч (кніжку, малюнак, стол, сабаку і інш.) Потым завуць адгадавальніка, ён падыходзіць да кожнага гульца і задае пытаньні, якія дапамагаюць яму вызначыць загадкае, прычым гульцы могуць адказаць толькі «так» ці «не». І часам яшчэ «часткова». Калі ці «не» і часам яшчэ «часткова». Калі гульцоў ня шмат, чалавек 10, ён задае кожнаму тры пытаньні, калі шмат (20-30), то адно пытаньне. На кім адгадавальнік адгадае задуманую рэч, той робіцца адгадавальнікам. Калі-ж гульцы праводзіцца ў масавай аўдыторыі, то адгадавальнік зьвяртаецца з пытаньнямі да ўсёй аўдыторыі, і гульцы адказваюць яму хорам.

Адгадаць задуманы верш.

Усе гульцы сядзяць у кола. У адсутнічаванні адгадавальніка выбіраецца які-небудзь уцім вядомы (і ў тым ліку адгадавальніку) верш і размяркоўваецца ў парадку размяшчэньня гульцоў па аднаму слову кожнаму. Адгадчык падыходзіць да кожнага ўдзельніка і дае яму любы тры запытаныя. Адгадавальнік павінен даць правільны адказ і ўсталяваць яго блізкія свай слова з вершу. Матэрыя адказу складаецца ў тым, каб улічыць у адказ свай слова так, каб не зрабіць напіску на іх, і адгадчык ня мог зьвярнуць на яго ўвагу. Адгадчык па адказам павінен адгадаць задуманы верш; што першы назваў адгадчыка па правільным шлях, гэта значыць дапамог адгадаць, той становіцца сам адгадчыкам.

Будуйце прагоны.

У рэдкай вёсцы прагоны прыводзяць у парадок. Часта наглядзецца, як у непалажнай граці дробная жыццё чуюць ня топіцца, а каровы зважваюцца дахаты брудныя, стомленыя і даюць менш малака. Ноні з вазамі надрываюцца ад непаспэльнай работы, часта рэвюцца збруа, ламаюцца калёсы.

Усё гэта, вядома, дрэнна адбываецца на гаспадарчых селянінах.

Калі падлічыць усе нявыгоды ад бруднага прагона, адразу стане зразумелым, што трэба, ня трацячы часу справіць прагон.

Спачатку даведаўся дакладна, ад чаго робіцца загаражэньне прагона. Бывае так, што вада сыцякае ў нізку з узгоркаў, а з нізіны ёй выбірацца няма куды. Тады трэба абнавіць дарогу глыбокімі канавамі, а зямлю выкідаць на дарогу. Зверху пакласці пучкі ламачча, яловых лапак і засыпаць буйным пяском. Яшчэ лепш, вядома, замасціць каменнем, калі ёсць блізка каменныя. Толькі не рабіце так, як звычайна—насыпаюць на граць тонкія бярэньні, ад іх толку мала. Трэба асушыць бакі дарогі і падняць вышэй палатно, тады будзе суха. Бывае так, што вада трымаецца на моцным грунце—гліне ці вапне, як на талерцы з узятымі берагамі. Паспрабуйце

Між балот, між палёў...

(На момь «Хаз булат»).

Між балот, між палёў
Бель-бровіна стаіць.
Ля бярозкі прылёт
Малы хлопчык і сьпіць.

Гэй, сям'я юнакоў,
Сабірайся ў атрад.
— Будзь заўсёды гатоў!
Наш і кліч і загад.

Ветры воею, шумяць,
Між далін ля травы.
Хоча хлопчык устаць,
Ды ня ўзняць галавы.

Гэй, сям'я юнакоў... і г. д.
Пад напэвы лістоў
Залаты сьнічка сон:
Бачыць родных бацькоў,
Які і некалі ён.

Гэй, сям'я юнакоў... і г. д.
На каленях прылёт,
Янка ў маткі свай...

Казку слухае ён
Аб хатцы лясной.

Гэй, сям'я юнакоў... і г. д.
Пра дароў і паноў,
Што вайну ўзнялі,
І як бацьку яго
У саадаты ўзялі.

Гэй, сям'я юнакоў... і г. д.
Не зьвярнуўся назад
Бацька з гэтай вайны.
Не зьвярнулася й шмат,
А пайшла ў курганы...

Гэй, сям'я юнакоў... і г. д.
Затрашчаў над імі сук,
Загрымюў дзесьці гром.
Прахапіўся хлапчук,
Бачыць—поле кругом.

Гэй, сям'я юнакоў,
Сабірайся ў атрад.
— Будзь заўсёды гатоў!
Наш і кліч і загад.

Хата-чытальня ў Кастрычнік.

Падрыхтоўка мастацкай часткі ўрачыстасьці).

Асноўным, больш распаўсюджаным відам мастацкай работы выступае драматычнае. З умяшчэньнем драматычнай работы трэба пачынаць справу ўмяшчэньня ўсе мастацкае работы. Драматычнае павінен і можа быць асноўнай групай для разгарненьня мастацкай работы наогул. З драматургія могуць і павінны вылучацца асноўныя сілы для ўтварэньня хараства гуртка і атрасту.

У дні вялікай урачыстасьці Кастрычніка кожная хата-чытальня, згуртаваньне выхадзіць усе камсамольцы і ўсе лепшыя бэспартыйныя моладзі, павінны даць забавы і вясельце ў наступных формах.

П'еса і інсцэніроўка.

Настаноўка спэтакля—разгаворнае п'еса—у гэтым і выражаецца часьцей за ўсё мастацкай работа. Інсцэніроўка адраўняецца ад п'есы толькі тым, што з прычыны адсутнічаваньня патрэбнай п'есы ў апошняю перапрабавецца аналядыне, верш, ці інсцэніроўка складаецца з перагу ўрыўкаў мастацкай літаратуры.

У аднаку ад іншых формаў і віду мастацтва, п'еса найбольш дасупна, зразумела, найбольш блізка і проста падыходзіць да адчуваньняў, думак і волі глядачоў. У кожнай п'есе ідзе тая ці іншая барацьба, тая ці іншая падобная з жыццём глядача сутычка, вывадзіцца тая ці іншая тып, фігура, становішчы—ці знаёмыя, наогул, цікавыя глядаца. Мастацкая, прадумана напісаная п'еса заўсёды дасць шмат новага, шмат каштоўнага. Аднаму яна ўважэцца яго жыццёвым вопыт і паказае тое, чаго ён да гэтага часу

ня ведаў, другою паказае адарэньне, кавак жыцця з такога боку і так, як ён аб гэтым і ня думаў.

Для таго, каб прадстаўленьне захпіла глядача, п'еса павінна быць добра падрыхтавана. Нельга пасьля 2-3 рэпэтыцыі выходзіць на сцэну. Нельга гуляць, ня ведаючы ролі, Нельга гуляць, не разумеючы ні ролі ні п'есы.

Пагатуна пасьля таго, як п'еса прачытана, трэба зрабіць яе магчыма больш зразумелай для гурткаўцаў. Для гэтага неабходна правесці аэкал п'есы гутарку і выявіць, да якога часу яна адносіцца, якія класы, грамадзкія групы выведзены ў п'есе. Асабліва трэба падумаць над тым, што можа даць п'еса насельніцтву, якая не грамадзкая і мастацкая вартасьць.

Калі ўсё гэта зроблена, трэба брацца за рэпэтыцыі. Першыя рэпэтыцыі лепш праводзіць за сталом, аддаючы ўсю ўвагу рабоце над тэкстам, над словамі п'есы. Потым можна пераходзіць к рэпэтыцыям на сцэне з рухамі.

Канцэрт

Вельмі часта малымі драматургі, а часам і моцныя, калі няма падыходнай п'есы ці ў інтарэсах уласнага повага ў сваю праду, замест спэтакля, а то і сусьцяса з ім, наладжваюць канцэрт. Ён выгадней тым, што падрыхтаваць яго шмат лягчэй, чым п'есу. Удзельнікі могуць рыхтавацца па аднаму ці маленькімі групамі. У канцэрце можа быць дадзена і непалітыка сьпэнка на дзьве-тры дзеючых асобы, але асноўнымі нумарамі канцэрту выступаюць: аэлямацыя, пеньне, апавадзаны, танец, музычнае выступленьне.

Хор. Прыпеўні

Самае газуаўнае ў хоры—адвадзца амачайнага ў вясковым пеньні, прыку і даваць у песьні плаўны, роўны, вычмы голас, пагоджанае, дружнае, выразае пеньне).

Прыпеўні пюцца на сцэне часьцей за ўсё парам—хлапцом і дзяўчынай. Словы пюцца на чарзе, а гарманіст падгрывае. Калі прыпеўні экамацыя бойка, выразае, вясела—гладзч востраеца імі пельні задаволен.

Увабраньне хаты-чыталіні

Пічота лінага ў аэрабленьні хаты-чыталіні да Кастрычніку не павінна быць. Газуўнае клямоты мастацкага гуртку, каб у пакох было ўсё ася і зразумела. Можна зрабіць патрэбныя рамкі, якія, запавескі, выразаючы з чырвонай паперы зоркі і інш.

Калі ёсць які-небудзь куточак, кніжная полка, выстава—усё гэта павінна мець асяля, выразаючы, чоткія надпісы.

Трэба ўважліва сачыць за тым, каб не «адблялаі» хату-чытальню пыльнымі, паводзіранымі, назалетаішымі плякатамі. Такая «адбля» паносіць сун.

А. Субоцін.

Песьні і прыпеўні для хору можна ўдзць у аэрынку «Комсамольскія вятры» і ад толькі што ныхаў у ВВД.

Ян павінен выгадаць хата-чытальню ў дзень Кастрычніка.

